

Samenvatting van de hoofdlijnen van het programmavoorstel voor de inloopkamer met betrekking tot de inloopkamer

Stuurgroep voor de inloopkamer 23 augustus 2020

Inleiding

De komende jaren gaan alle gerechtshoven aan de slag om de doelen van tijdigheid en voorspelbaarheid te bereiken, bijvoorbeeld door de tijdelijke inzet van extra capaciteit en het toepassen van versnellers. In ieder gerecht is de situatie net iets anders. In lokale plannen geven de gerechtshoven aan wat maximaal haalbaar is op het gebied van het inlopen van de achterstanden en het verbeteren van de doorlooptijden en hoe ze dit willen bereiken.

Daarnaast wordt in de periode 2020-2023 een inloopkamer ingericht die gerechtshoven waar de nood het hoogst is bijstaat in het afhandelen van zaken. In die (grote) inloopkamer worden per rechtsgebied (kleinere) inloopkamers opgericht. In deze samenvatting wordt verkort de inhoud weergegeven van het programmavoorstel voor de inloopkamer, waarin de hoofdlijnen van het programma en de (grote) inloopkamer staan beschreven. Na deze samenvatting vindt u het **plan voor de inloopkamer civiel eerste lijn**.

Toegevoegde waarde van een inloopkamer

De inloopkamer is een landelijke voorziening en ondersteunt de gerechtshoven. Per rechtsgebied werkt een team van rechters en juridisch medewerkers samen in een kamer. De precieze werkwijze verschilt per kamer, maar in algemene zin zet de inloopkamer gericht en efficiënt in op bepaalde zaakstromen of onderdelen van processen. Daarnaast kan de inloopkamer experimenteren met innovatieve wijze(n) van organiseren of behandelen. Hierbij worden altijd alle geldende kwaliteitsafspraken en wet- en regelgeving gevolgd. De inloopkamer beoogt waarde toe te voegen doordat:

1. Met minder mensen meer zaken kunnen worden afgedaan, met name door vergaande specialisatie en delegatie.
2. Capaciteit landelijk flexibel kan worden ingezet. De inloopkamer kan bijspringen daar waar rechtzoekenden het langst op behandeling van hun zaak wachten. Bij het hulpvragende gerecht wordt ruimte gecreëerd om andere zaken af te doen.
3. Het extra mensen aan het werk zet voor de Rechtspraak die daar nu nog niet werkzaam zijn. Medewerkers worden gericht en tijdelijk aangetrokken en opgeleid.

Per rechtsgebied kamer kan het accent op bovenstaande punten verschillen.

Algemene uitgangspunten en aanpak

- De inloopkamer ondersteunt die gerechtshoven die behoefte hebben aan bijstand. De inloopkamer vraagt deze belangstelling uit.
- De inloopkamer ondersteunt van deze gerechtshoven als eerste de gerechtshoven met de 'oudste zaken'.

- De inloopkamer wordt formeel ondergebracht bij een bestaand gerecht, maar krijgt een separate leiding. De inloopkamer opereert landelijk.
- De zaken die in de inloopkamer worden afgedaan stromen administratief uit in het oorspronkelijke gerecht. Het gerecht ontvangt een percentage van de lamcievergoeding, het overige deel is bedoeld voor bekostiging van de inloopkamer. De hoogte van het percentage verschilt per zaaksoort. De procentuele verdeling en de onderbouwing hiervoor kunt u in dit plan lezen.
- De huisvesting van de inloopkamer is afhankelijk van de werkwijze van de inloopkamer (bijvoorbeeld wel of geen zittingen) en de beschikbaarheid van huisvesting binnen de Rechtspraak. De locatie kan daarmee verschillen per kamer/rechtsgebied en kan ook in de loop der tijd wijzigen.

Eind 2021, wordt de inloopkamer tussentijds geëvalueerd. Er wordt gezien of de inloopkamer waarde toevoegt voor de organisatie als geheel en of bijstelling moet plaatsvinden op het gebied van zaaksoort, bemensing en/of financiering. Voor een nadere uitwerking en uitleg van deze onderwerpen kunt u het programmaplan tijdsrechte rechtspraak raadplegen.

Basisvoorwaarden werkwijze van de inloopkamer

De precieze werkwijze van de inloopkamer verschilt rechtsgebied en is in onderliggend plan beschreven. Wel voldoet iedere kamer aan een belangrijke set basisvoorwaarden welke door het LOV getoetst worden voorafgaand aan de start.

Basisvoorwaarden:

- Het plan heeft toegevoegde waarde voor de Rechtspraak als geheel.
- Het plan sluit aan bij een behoefte van gerechten. Als *ten minste* 2 gerechten hebben aangegeven dat zij gebruik willen maken van de inloopkamer gaat de kamer van start.
- Het beoogd aantal medewerkers bij de start van een kamer moet reëel te werven zijn (zowel kwalitatief en kwantitatief).
- De financiering mag geen belemmering vormen voor de overdracht van zaken. De voorgestelde vergoeding sluit daarbij aan.
- Elke kamer werkt conform de bestaande kwaliteitsnormen. Rechters zijn onafhankelijk, onpartijdig en eindverantwoordelijk voor de uitspraak. De professionele standaarden zijn het uitgangspunt. Indien een experiment met een innovatieve werkwijze door de inloopkamer tijdelijk een andere invulling van de professionele standaard vraagt, wordt hierover in overleg afgestemd met het betreffende LOV hoe dit op verantwoorde wijze kan worden vormgegeven. Structurele aanpassingen aan de professionele standaarden zijn vanzelfsprekend het domein van en gebeuren enkel met instemming van het LOV.

Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis?

De coronacrisis heeft gezorgd voor een enorme verschuiving in de voorraad. Zittingen zijn op grote schaal uitgesteld, waardoor de voorraad in deze zaken oploopt. Schrijfvoorraden zijn als gevolg van de crisis afgenomen. Rechtsgebieden die vanwege de noodzaak toch door moesten gaan met het organiseren van zittingen hebben hiervoor alternatieven gevonden.

De verschillen tussen de rechtsgebieden zijn dus groot, maar in algemene zin moet geconcludeerd worden dat de rechtspraakbrede achterstand alleen maar is toegenomen (40.000 zaken extra op de plank!). Deze achterstand krijgen we niet weggewerkt door alle zaken op onze standaard werkwijze

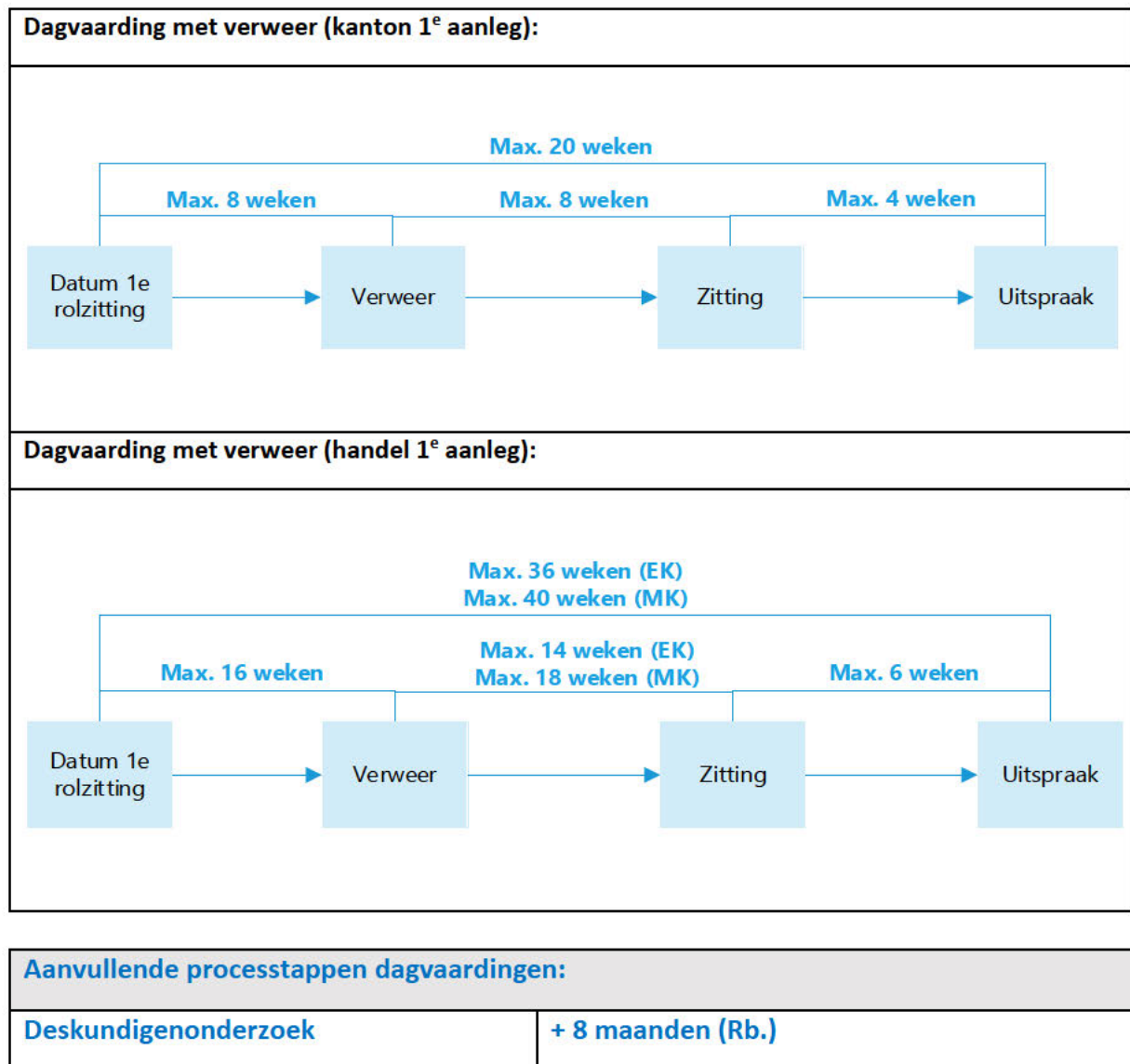
lokaal af te doen. De noodzaak om samen en op innovatieve manieren te werken aan tijdige rechtspraak is met de coronacrisis alleen maar nog groter geworden.

In de plannen per rechtsgebied wordt rekening gehouden met de verschuiving in de voorraad. Ze zijn zo ingericht dat ze toegevoegde waarde hebben én realistisch zijn onder de veranderde omstandigheden.

De inloopkamer civiel

In dit plan kunt u lezen op welke manier de kamer civiel een bijdrage levert aan het wegwerken van de achterstanden en dus aan het verkorten van de doorlooptijden. Er is beschreven hoe deze kamer wordt ingericht. Kanton- en handelszaken op tegenspraak kunnen in de inloopkamer behandeld worden. Verder wordt de verdeling rechters-juridisch medewerkers beschreven en wat de kosten en baten zijn.

Onderstaand zijn de doorlooptijdstandaarden weergegeven voor de betreffende zaakstromen.¹

¹ Het uitgebreide voorstel, inclusief de toelichting op de gekozen termijnen, kunt u lezen in bijlage 4.3 van het eindrapport “doorlooptijden in beweging”.

Getuigenverhoor	+ 8 maanden (Rb.)
Incidenten	+ 8 weken (Rb.)

Verbinding eerste lijn – tweede lijn

Voorliggend plan richt zich op de eerste lijn. Voor de tweede lijn bestaat op dit moment de landelijke handelskamer hoven (LHH) die gerechten ondersteunt bij het inlopen van achterstanden. De intentie is dat de LHH wordt doorgezet en organisatorisch een van de kamers wordt van de landelijke inloopkamer. In de 2e helft 2020 wordt gezien wat dit betekent voor bestaande werkwijzen, de organisatie en het personeelsbeleid van de LHH. Hier zal een separaat plan voor worden gemaakt.

Voorstel inloopkamer civiel 1^e lijn

Grondlegger: ██████████

Versie 20 augustus 2020

Concepten van dit voorstel zijn gedeeld / besproken met:

datum	versie	Gedeeld / besproken met:	bijzonderheden
23 maart 2020	1.0 (8 april 2020)	██████████ (SSR) via mail	
2 april 2020	1.0 (8 april 2020)	DB LOVCK+T	
10 april 2020	1.0 (8 april 2020)	██████████	
16 april 2020	1.1 (14 april 2020)	LOVCK+T	muv de financiële paragraaf
20 april 2020	1.1 (14 april 2020)	GLO	██████████ aanwezig voor toelichting
22 april 2020	1.1 (14 april 2020)	Cva	██████████ hebben 22-4 een toelichting gegeven bij DB Cva
8 mei 2020	1.2 (22 april 2020)	stuurgroep	
11 mei	1.1 (14 april 2020)	COR	██████████ aanwezig voor toelichting
18 mei 2020	1.4 (18 mei 2020)	stuurgroep	schriftelijk
17 juni 2020	1.4 (18 mei 2020)	ACWB	Advies op bekostigingssystematiek
22 juni 2020	1.4 (18 mei 2020)	PRO	Stukken verspreid maar van de agenda gehaald
29 juni 2020	1.4 (18 mei 2020)	Team civiel RBDH	Toelichting door ██████████
30 juni 2020	1.4 (18 mei 2020)	GLO	
10 juli 2020	1.4 (18 mei 2020)	Stuurgroep tijdspraak	
18 augustus 2020	1.4 (18 mei 2020)	██████████	Overleg nav brief van LOVCK+T aan PRO van 9 juli 2020
7 september 2020	20 augustus 2020	LOVCK+T	Instemming verleend

1. Een inloopkamer en de coronacrisis

De omstandigheden

De achterstanden in civiele zaken en kantonzaken bestonden, tot het uitbreken van de coronacrisis, op de meeste rechtbanklocaties uit het niet op tijd schrijven van een deel van de vonnissen in dagvaardings-bodemzaken, een schrijfbachterstand dus.

Dat beeld is veranderd. Door de lockdown sinds half maart 2020 zijn er in bodemzaken veel minder zittingen gehouden. De daardoor vrijgevalen tijd is op de rechtbanklocaties gebruikt om de schrijven. De oude (pre-corona) schrijfbachterstand is goeddeels verdwenen.

Daarvoor in de plaats is een oplopende zittingsachterstand aan het ontstaan, doordat tijdens de lockdown en de geleidelijke heropening minder zittingen worden gedaan, zeker waar het bodemzaken betreft. Het maatschappelijk leven zal nog geruime tijd ontwricht zijn (nog afgezien van de economische gevolgen), waardoor het de vraag is – hoewel zittingen weer op gang zijn gekomen – of die zittingsachterstand niet nog verder zal oplopen in de rest van dit jaar. Daarbij komt dat rechtbanken in een deel van de zaken als alternatief voor een zitting zijn ‘uitgeweken’ naar repliek en dupliek, waardoor er inmiddels ook weer op sommige plaatsen schrijfbachterstanden (dreigen te) ontstaan omdat een deel van die zaken intussen voor vonnis is komen te staan, terwijl ook zittingen en nieuwere zaken om aandacht vragen.

Er ontstaat dus een zeer substantiële zittingsachterstand in deze bodemzaken. Die zou wel eens kunnen neerkomen op 25% tot 40% van de jaarcapaciteit. De opgave waarvoor rechtbanken zich straks gesteld zien, is hoe die achterstand weer in te lopen. Dat is écht een opgave, want uit de zittingen volgt weer nieuw schrijfwerk. De rechtbanken (civiel en kanton) komen, over heel Nederland bekeken, uit een situatie waarin sprake was van achterstand en het ligt niet voor de hand te veronderstellen dat de huidige bezetting zomaar straks het extra zittingswerk kan combineren met het extra schrijfwerk dat daaruit voortkomt.

Het lijkt nodig, zo niet onvermijdelijk om een (landelijk en/of lokaal) opstartprogramma te maken, gericht op het inlopen van de nieuwe achterstand. Dit programma zal niet gaan over een korte periode. Als op elke rechtbanklocatie 10% meer aan zittingen gedaan zou worden, dan kost het een klein jaar om een zittingsachterstand van één maand in te lopen. We hebben het bij een zittingsachterstand van 30% op jaarbasis (opgelopen in 2020) dan dus al over pakweg drie jaar om dat weg te werken. In dit stuk wordt beschreven hoe een landelijke voorziening als de inloopkamer daaraan op relatief korte termijn al een bijdrage aan kan leveren.

De inrichting van de inloopkamer (in grote lijnen)

De eerste gedachte is vanzelfsprekend dat de inloopkamer zich richt op het doen van zittingen. Dáár zit immers de achterstand in het land. Maar die gedachte is niet snel in daden om te zetten als je daarbij óók denkt aan rechters die deze zittingen vanuit de inloopkamer gaan doen. Zittingsrechters - en dan ook nog zittingsrechters met ervaring, want het gaat meestal om enkelvoudige zittingen – zijn nu aan het werk op de locaties en zijn straks op diezelfde locaties hard nodig om de zittingen te doen. Dat geldt voor echt alle rechtsgebieden, dus rechters aantrekken vanuit bijvoorbeeld strafrecht of familierecht is niet meer dan een theoretische mogelijkheid. Het ‘vullen’ van een landelijke inloopkamer met zittingsrechters komt in de kern neer op niet meer dan het verplaatsen van collega’s die nu al in de rechtspraak werken en die hard nodig zijn op werkelijk alle locaties en op alle rechtsgebieden. Terwijl nodig is:

1. extra mensen
2. die op relatief korte termijn inzetbaar zijn.

Die extra mensen zouden rechters kunnen zijn, maar daarvan kunnen we op de relatief korte termijn alleen wat verwachten als het gaat om vroeg-gepensioneerden (of anderen met voldoende

rechterlijke ervaring) die bereid zijn zich met hun kennis en kunde nog een tijd voor de rechtspraak in te zetten. Deze optie moet zeker verkend worden, maar of dit heel veel extra capaciteit oplevert, is vooralsnog onzeker. De eerste schattingen zijn niet hoopvol, zelfs niet terwijl tijdelijk tot de leeftijd van 73 jaar gewerkt mag worden. De andere mogelijkheid is het aantrekken en opleiden van nieuwe collega's tot rechter, maar dat duurt relatief lang en biedt dus op de kortere termijn geen perspectief.

Daarom kan beter gekozen worden voor een landelijke voorziening die op een andere manier de achterstand helpt bestrijden.

Voor civiele zaken en kantonzaken wordt voorgesteld een inloopkamer in te richten die primair twee soorten ondersteuning biedt aan de rechtbanken. In de eerste plaats is dat ondersteuning in de vorm van het schrijven van vonnissen. In de tweede plaats is dat ondersteuning in de vorm van griffierswerk via digitale verbindingen.

Dan moet het mogelijk zijn dat er op locatie, door de rechters daar, méér zittingen gedaan worden.

De inloopkamer is sneller te 'vullen' met secretarissen dan met nieuwe rechters en kan dus sneller tot productie komen. De ondersteuning wordt geboden door juridisch medewerkers die via externe werving worden aangetrokken en in de inloopkamer worden opgeleid en begeleid.

Intussen zijn er wel een aantal ervaren opleiders/begeleiders in de inloopkamer nodig. Dat zullen meest rechters zijn, maar mogelijk ook enkele ervaren stafjuristen. Die opleiders/begeleiders zullen uit de Rechtspraak zelf moeten komen. Dat zal waarschijnlijk gaan via detachering. Zij zijn dan niet meer inzetbaar voor de duur van deze detachering in hun eigen rechtbank. Om hun aantal beperkt te houden, is gekozen voor een inloopkamer die vooral bestaat uit mensen die via externe werving worden aangetrokken. Het komt dan niet neer op het alleen maar verplaatsen van mensen die nu al in de Rechtspraak werken. De detachering vanuit enkele rechtbanken is een investering in opleiding en begeleiding van extra geworven secretarissen. Dit om via opleiding en begeleiding van extra te werven mensen kwaliteit, maar ook meer kwantiteit te bieden aan alle rechtbanken.

De zittingsondersteuning wordt geboden bij andere dan fysieke zittingen. Denk hierbij aan zittingen via digitale middelen, zoals via skype, telehoren (met grote schermen) of ook aan digitale deelname van een secretaris van de inloopkamer aan een voor de rest fysieke zitting op locatie (ook wel 'hybride zitting' genoemd). Het met presentie (dus door fysiek aanwezig te zijn) ondersteunen van fysieke zittingen impliceert te veel reisbewegingen voor de secretarissen in de inloopkamer die op een centrale plek in het land werken. Dat zij zich daar bij elkaar bevinden, is noodzakelijk voor de opleiding en de begeleiding.

Voor zittingsondersteuning moeten (kopie)dossiers tijdig naar de inloopkamer worden gestuurd, fysiek of digitaal (na scannen).

Ook bij alleen schrijfondersteuning (er was geen zitting of de inloopkamer wordt pas na de zitting ingeschakeld) moeten de dossiers naar de inloopkamer worden gestuurd. Maar dat zal weinig problemen opleveren.

De werkzaamheden en de manier van samenwerken zullen hierna worden uitgewerkt.

2. Waaraan werkt de inloopkamer?

Oudste zaken eerst

In de samenvatting van de hoofdlijnen van het programmaplan tijdige rechtspraak staat als algemeen uitgangspunt dat de inloopkamer de gerechten met de 'oudste zaken' als eerste ondersteunt. Het gaat dan vanzelfsprekend om zaken met achterstanden in de behandeling. Bij civiel zullen dat veelal zittingsachterstanden zijn. Die zaken zullen vrij 'vers' voor vonnis staan, namelijk vanaf de zitting, en elkaar qua vonnistermijn niet veel ontlopen. Maar waarschijnlijk zijn de zittingsachterstanden per locatie niet gelijk en/of is de lokale capaciteit om die achterstand te bestrijden niet gelijk. De zittingsachterstand moet over heel Nederland worden bekeken. De

Rechtspraak op landelijk niveau moet die achterstand bestrijden en verminderen en kan die hopelijk wegwerken. Daarbij past niet dat sommige rechtbanklocaties al helemaal 'bij' zijn, terwijl anderen nog zwaar in de problemen zitten en geen hulp hebben ontvangen.

Daarom zouden de locaties met de grootste zittingsachterstanden het eerst moeten worden ontlast. Zo moet bij civiel het uitgangspunt 'oudste zaken eerst' worden begrepen. Dit moet het *gemeenschappelijk uitgangspunt zijn van alle gerechten samen met de inloopkamer*. De inloopkamer biedt eerst aan de locaties met de grootste achterstanden hulp, voor zover zij daarom vragen. Dat sommige andere locaties pas later 'aan de beurt' zijn, is het te aanvaarden gevolg van deze focus op de achterstand in heel Nederland.

Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat het genoemde uitgangspunt er niet toe hoeft te leiden dat steeds de 'oudste zaken' naar de inloopkamer gaan. Ondersteuning bij het afdoen van deze zaken kan vanzelfsprekend ook indirect worden geboden door jongere (al dan niet geclusterde) zaken door de inloopkamer te laten doen, met als doel dat de 'oudste zaken' op de locatie zelf afgemaakt kunnen worden.

Nodig is zeker dat ieder gerecht beschikt over duidelijke en kloppende managementinformatie, of concreter over een steeds (per week) actuele en kloppende achterstandslijst, om inzicht te krijgen in welke zaken de oudste zijn. Die informatie moet beschikbaar zijn voor (de leiding van) de civiele inloopkamer, anders ontbreekt het landelijk overzicht. Mochten er gerechten zijn waar de managementinformatie nog niet op een betrouwbaar of inzichtelijk niveau is, dan zal daar op korte termijn verandering in moeten komen. Anders is landelijke sturing op het bieden van bijstand waar die het meest nodig is, niet goed uit te voeren.

Welke soort zaken?

De inloopkamer richt zich op bodemzaken (vooral dagvaardingszaken) op tegenspraak, in handel en kanton.

De inloopkamer zal worden 'gevuld' met vooral secretarissen die nu nog niet in de Rechtspraak werken, zo is althans de verwachte respons als we gaan werven. De meesten van hen zullen nog weinig ervaring hebben met het schrijven van vonnissen.

Dat maakt dat de inloopkamer vooral in het begin zal kunnen en moeten werken (bij digitale zittingen en in vonnissen) aan zaken tot gemiddelde zwaarte. Niet valt uit te sluiten dat hier een match is te maken met de behoefte van de diverse locaties. De zaken tot een gemiddelde zwaarte passen in wat bij sommige rechtbanken 'de snelle stroom' van bodemzaken wordt genoemd. Juist in die zaken zouden de aantallen met achterstand wel eens groot kunnen blijken, omdat zij niet de eerste prioriteit lijken te hebben gekregen tijdens de crisis, of via repliek/dupliek tot een vonnis moeten komen (terwijl de locaties juist ook veel zittingsachterstanden bij weer andere zaken zullen hebben).

Los van de zwaarte van de zaken – die naarmate de secretarissen in de inloopkamer ervaring opbouwen, zal kunnen toenemen – staat de inhoud van de zaken. Waarop richt de inloopkamer civiel zich? Anders dan het voornemen is bij een of meer van de andere zes inloopkamers (familie-, straf- en bestuursrecht), wil de inloopkamer civiel zich niet bezighouden met specialistische zaken. Het gaat juist om de reguliere zaken, zoals die over toerekenbaar tekortschieten of onrechtmatige daad. Zaken uit de hoofdstroom van iedere rechtbank. Iedere rechtbank heeft die zaken en dus zal de inloopkamer civiel iedere rechtbank kunnen bijstaan.

3. De regels bij de overheveling van zaken

De Code zaakstoedeling, de jurisprudentie van de Hoge Raad over zittingsrechters die de zaak afronden en de professionele standaard civiel (PS)

Bij het inschakelen van de civiele inloopkamer kan het gaan om ongebonden zaken en om gebonden zaken. Bij die laatste categorie zal het vooral gaan om zaken waarin een zitting is geweest bij (een locatie van) het gerecht in kwestie. Het onderscheid wordt hierna uitgewerkt, met het oog op de Code zaakstoedeling en de jurisprudentie van de Hoge Raad. Ook aan de PS wordt hierna aandacht geschonken met name in verband met het inschakelen van de inloopkamer na een zitting met een lokale juridisch medewerker als zittingsondersteuning.

Ongebonden zaken

In ongebonden zaken is bij het gerecht in kwestie een dossier opgebouwd door partijen dat doorgaans loopt tot en met de conclusie van dupliek (al dan niet in reconventie) of een akte uitlating producties. De zaak is nog niet aan een rechter toegedeeld, wat ook niet nodig was, want er is geen zitting gelast/gehouden. Als zo'n zaak naar de inloopkamer Civiel gaat, kunnen er twee afspraken worden gemaakt.

1. De zaak wordt – in de zin van de Code zaakstoedeling – toegedeeld aan een rechter die in de inloopkamer werkzaam is.
2. De zaak wordt nog niet toegedeeld (in de zin van de Code zaakstoedeling). Er wordt volstaan met het verzoek aan de inloopkamer een concept te schrijven en pas nadat de richting van het concept gereed is, volgt toedeling aan een rechter in de inloopkamer of aan een rechter van het gerecht in kwestie.

De afspraak die staat bij punt 2 heeft de voorkeur. Dat wordt duidelijk als de volgende varianten in ogenschouw worden genomen.

- a. Als de inloopkamer tot een eindvonnis komt, kan de zaak formeel worden toegedeeld aan een rechter in de inloopkamer. Het vonnis wordt gewezen op naam van die rechter, omdat deze als rechter-plaatsvervanger bij alle rechtbanken bevoegd is. Volgens de Code zaakstoedeling handelt de rechter aan wie de zaak is toegedeeld deze zaak in beginsel zelf af. Aan die regel wordt voldaan. Hierbij maakt het geen verschil of de weg van punt 1 wordt gevolgd of die van punt 2.
- b. Als de inloopkamer tot een tussenvonnis komt, kan daaruit volgen dat de procedure schriftelijk wordt voortgezet (bijvoorbeeld een akte of een nadere conclusie door partijen, of een deskundigenbericht gevolgd door conclusies). Ook dan kan de zaak formeel worden toegedeeld aan een rechter in de inloopkamer. Het tussenvonnis kan dan worden gewezen door die rechter, omdat deze als rechter-plaatsvervanger bij alle rechtbanken bevoegd is. Als de volgende schriftelijke fase van de zaak is doorlopen, gaat het dossier terug naar de inloopkamer voor een volgend vonnis (meestal zal dat een eindvonnis zijn) op naam van dezelfde rechter in de inloopkamer die ook het eerdere vonnis heeft gewezen en aan wie de zaak al was toegedeeld. Ook deze gang van zaken is in overeenstemming met de Code zaakstoedeling.
- c. Als de inloopkamer tot een tussenvonnis komt, kan daaruit ook volgen dat de procedure mondeling wordt voortgezet (een comparitie, een getuigenverhoor, een descende). In de eerste tijd leiden rechters van de inloopkamer zelf waarschijnlijk geen zittingen, tenzij er voldoende vroeg-gepensioneerden (of anderen met voldoende ervaring als rechter) kunnen worden aangetrokken. De rechters in de inloopkamer die de juridisch medewerkers opleiden en begeleiden, kunnen niet daarnaast ook nog zittingen doen. De zitting die voortkomt uit dit

tussenvonnis moet daarom gedaan worden door een rechter van (de locatie van) het gerecht in kwestie.

In deze variant wordt duidelijk waarom de werkwijze onder punt 2 praktischer is. Als de zaak al bij het overbrengen naar de inloopkamer zou zijn toegedeeld aan een rechter in de inloopkamer, waarna een andere rechter op de locatie de zitting gaat doen, is er sprake van een rechterswisseling. Dat is een uitzondering op het beginsel in de Code zaaktoedeling dat de rechter aan wie de zaak is toegedeeld deze zelf afmaakt. Praktischer is het om als duidelijk wordt voor de inloopkamer dat een zitting nodig is (dus wat de richting is van de uitspraak), dat de zaak dan wordt toegedeeld aan een lokale rechter. De toedeling van dossiers aan een lokale rechter vindt dan natuurlijk plaats binnen/door de rechtbank in kwestie, waarbij de Code zaaktoedeling ook van toepassing is. Met deze rechter kan door de secretaris van de inloopkamer overlegd worden over die richting en deze zal het concept (met het dossier, uiteraard) daarna ook ontvangen. Die rechter wijst de uitspraak in de definitieve vorm (die zij/hij zelf bepaalt als eindverantwoordelijke rechter). Deze rechter is zo de eerste rechter aan wie de zaak is toegedeeld. Dezelfde rechter doet de zitting. Er is geen rechterswisseling. Het beginsel van de Code zaaktoedeling wordt optimaal gevolgd. "Optimaal", omdat de geest van deze code nog beter zou worden gevolgd als de toedeling al plaatsvindt voordat het dossier inhoudelijk is bekeken. Maar de werkwijze die hierboven is beschreven, impliceert wél dat de rechter aan wie de zaak is toegedeeld de richting van de uitspraak en daarna het concept voor haar/zijn rekening neemt en materieel ook kan nemen, omdat de richting wordt besproken en daarna het concept (met het dossier) integraal ter beoordeling aan die rechter wordt voorgelegd.

Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat de regel in de Code zaaktoedeling dat de rechter aan wie de zaak is toegedeeld deze zelf afmaakt, er niet toe leidt dat deze rechter zelf al het werk in de zaak moet doen. De Code heeft zeker niet de strekking dat het vonnis in aan een rechter toegedeelde zaken alleen maar door de rechter mag worden geschreven in concept. De Code bedoelt niet het werk van het schrijven van concepten door secretarissen in heel Nederland te verbieden. Daaruit volgt dat ook de inloopkamer zo'n concept mag schrijven voor een rechter op de locatie aan wie de zaak wordt toegedeeld.

Omdat bij het overbrengen van een ongebonden dossier naar de inloopkamer zelden duidelijk zal zijn of er een eindvonnis zal volgen dan wel een tussenvonnis (dus of het variant a, b, of c wordt) en het praktische verschil tussen de punten 1 en 2 naar voren komt bij variant c, is de keus voor de aanpak bij punt 2 voor de hand liggend.

De regeling oogt wat ingewikkeld, maar is toch praktisch eenvoudig uit te voeren. Het wachten met toedeling van de ongebonden zaak totdat duidelijk is of de inloopkamer tot een eindvonnis komt, is voldoende. Daarna wijst het zich vanzelf.

De regeling is te prefereren boven de keus om alle ongebonden zaken toch maar vooraf toe te delen aan een lokale rechter. Die rechter zal mogelijk snel geneigd zijn ieder dossier met een eindvonnis nog eens te beoordelen (want haar/zijn naam staat onder het vonnis), nadat er al twee mensen (onder wie een rechter) in de inloopkamer het dossier beoordeelden en het conceptvonnis tot stand brachten. Dit terwijl die rechter de zaak nog niet kent, dus al het leeswerk nog moet uitvoeren.

Gebonden zaken

Hier gaat het om zaken die voor het schrijven van een conceptvonnis naar de inloopkamer worden gestuurd,

1. nadat op de locatie de zaak al is toegedeeld aan een rechter, hoewel die rechter nog geen materiële bemoeienis had met de zaak
2. nadat op de locatie al een eerder inhoudelijk vonnis is gewezen en uitgesproken, al dan niet voorafgegaan of gevolgd door een zitting
3. nadat op de locatie van het gerecht in kwestie een (niet-inhoudelijk op de zaak ingaand) comparitievonnis is uitgesproken, waarna een zitting is gehouden
4. nadat de inloopkamer al een concept schreef van een eerder vonnis in die zaak, welk vonnis is uitgesproken, waarna een zitting op de locatie volgde door een rechter van het gerecht in kwestie (variant c hierboven).

In de eerste variant is alleen de Code zaakstoedeling van belang. Bij de andere drie varianten is de Code ook van belang samen met de regels van de Hoge Raad over rechterswisselingen na een zitting. De varianten worden hierna uitgewerkt.

Ad 1 Toedeling, maar de rechter op de locatie verrichtte nog geen materiële handelingen

Omdat er in deze variant geen zitting is geweest, zijn de regels van de Hoge Raad over rechterswisselingen na een zitting niet van toepassing. De Code zaakstoedeling is wel van toepassing. Die Code bepaalt namelijk dat de rechter aan wie de zaak is toegedeeld deze in beginsel zelf afmaakt, ook als er (nog) geen zitting is geweest. In de toelichting op deze regel in de Code is te lezen dat het erom gaat onnodige rechterswisselingen te voorkomen. Meteen daarna staat: "Het uitgangspunt dat onnodige rechterswisselingen worden voorkomen mist voldoende betekenis indien een rechter geen materiële (inhoudelijke) bemoeienis met de behandeling van de rechtszaak heeft gehad".

De conclusie is dat de Code niet in de weg staat aan een rechterswisseling in deze variant. Het vonnis kan dan eventueel worden gewezen door een rechter in de inloopkamer in plaats van de oorspronkelijke rechter op de locatie.

Ad 2, ad 3 en ad 4

Toedeling, gevolgd door een vonnis gewezen en/of een zitting gehouden een rechter op de locatie

In al deze gevallen gaat het om een (inmiddels) gebonden zaak, dus een zaak die is toegedeeld aan een rechter op de locatie, waarin een inhoudelijk vonnis is gewezen door die rechter en/of een zitting is gedaan door die rechter. Door de toedeling is de Code zaakstoedeling van belang en door het leiden van de zitting zijn de regels van de Hoge Raad over het afmaken van een zaak door de zittingsrechter van belang.

Uit zowel de Code zaakstoedeling als de jurisprudentie van de Hoge Raad volgt dat de rechter op de locatie de zaak verder behandelt/afront. Dat staat er niet aan in de weg dat een conceptvonnis door de inloopkamer wordt geschreven, maar het vonnis moet worden gewezen door de rechter op de locatie aan wie de zaak al is gebonden. Het gaat erom dat deze rechter het concept voor haar/zijn rekening neemt en materieel ook kan nemen, omdat het concept (met het dossier) integraal ter beoordeling aan die rechter wordt voorgelegd.

Mocht het zo lopen dat de (zittings)rechter aan wie de zaak is gebonden, deze niet kan afmaken nadat de inloopkamer een concept maakte (pensioen, roulatie e.d.) dan worden de regels over rechterswisseling gevolgd zoals die volgen uit de Code zaakstoedeling en de jurisprudentie van de Hoge Raad. Er moet dan in de meeste gevallen een bericht naar partijen uit. Dit wordt gedaan door het gerecht in kwestie. Dat gerecht zorgt ook voor de verdere voortgang bij de rechterswisseling.

Op de variant dat de zitting (via digitale weg) is ondersteund door een secretaris uit de inloopkamer dan wel door een lokale secretaris, wordt hierna ingegaan. Voor de regels van de Code

zaakstoedeling en van de Hoge Raad over wisseling van rechter na een zitting maakt dit geen verschil.

De professionele standaard civiel en zittingsondersteuning

Hiervoor is al gebleken dat zaken in verschillende stadia naar de inloopkamer kunnen gaan. Als dat na een zitting is, kan die zitting ondersteund zijn geweest op de volgende manieren:

- a. De aan een lokale rechter toegedeelde zaak wordt op een digitale of hybride zitting gepland en de inloopkamer biedt digitaal secretariële ondersteuning. Als de zaak na deze zitting voor vonnis komt te staan, schrijft de secretaris uit de inloopkamer het concept, ongetwijfeld na een raadkamer met de lokale zittingsrechter.
- b. De aan een lokale rechter toegedeelde zaak gaat na een fysieke zitting met ondersteuning door een lokale juridische medewerker naar de inloopkamer voor het schrijven van een conceptvonnis.
- c. De aan een lokale rechter toegedeelde zaak gaat na een fysieke zitting met ondersteuning op locatie door een ander dan een juridisch medewerker naar de inloopkamer voor het schrijven van een conceptvonnis.

De variant onder b heeft hier aandacht nodig in verband met regel 1.4 uit de professionele standaard civiel (verder: PS). Daarin staat dat de rechter in beginsel steeds bij de voorbereiding van de zitting en op de zitting wordt bijgestaan door een juridisch medewerker. Met deze regel is niet onverzoenbaar dat de zaak na de zitting waarbij de rechter van een lokale juridisch medewerker ondersteuning kreeg, wordt overgedragen aan de inloopkamer. Maar de overheveling naar de inloopkamer verhoudt zich in zulke gevallen zich minder goed met de achter de regel liggende gedachte dat tijdens de hele procedure twee paar juridisch geschoolde ogen naar de zaak kijken en het proces met elkaar doorlopen. Het aanbieden van dergelijke zaken aan de inloopkamer zal waarschijnlijk meestal ingegeven zijn doordat de voorgang op locatie na de zitting in de knel komt. Wat moet in zo'n geval zwaarder wegen: de gedachte achter de regel uit de professionele standaard of de tijdigheid waarmee uitspraken gedaan worden? Dat is aan ieder gerecht om zelf te bepalen. Het gerecht bepaalt namelijk welke zaken zij aanbiedt aan de inloopkamer (zie hierna). De inloopkamer ziet geen bezwaar harerzijds om een conceptvonnis te maken in zaken van variant b, als ze worden aangeboden.

Bij variant c is voor de ondersteuning op de zitting de hoofdregel van de professionele standaard niet gevolgd. Dat komt in de praktijk voor, bijvoorbeeld door onderbezetting, roosterproblemen, plotselinge uitval, of omdat de lokale rechter liet weten dat een juridisch medewerker niet nodig was. Na zo'n zitting kan de zaak ook worden aangeboden aan de inloopkamer. De inloopkamer ziet geen bezwaar harerzijds om een conceptvonnis te maken in zaken van variant c, als ze worden aangeboden.

4. De samenwerking tussen de inloopkamer en de rechtbanken en de rechters bij die rechtbanken

De samenwerking tussen de inloopkamer en de rechtbanken gaat over verdeling van taken en over prioritering. De samenwerking met de rechters is aan de orde zodra het gaat om gebonden zaken.

Samenwerking met de rechtbanken gaat via de teamvoorzitters of een van hen

Na de start van de inloopkamer zal zich zeer waarschijnlijk een bepaalde werkwijze verder uitkristalliseren. Die kan dan worden opgenomen in een werkprocesbeschrijving annex een overzicht van taken en bevoegdheden. Maar de samenwerking met de teamvoorzitters van elke rechtbank/locatie of met een van hen heeft in de kern de volgende vorm.

Het contact over het uitzoeken van zaken voor het schrijven van een vonnis of het digitaal ondersteunen van een zitting tussen de leiding van de inloopkamer en de gerechten moet lopen via de teamvoorzitters of een van hen van het gerecht in kwestie. Zij beschikken over de benodigde managementinformatie, zij kunnen afspraken maken over aantallen, dossierzwaarte en soort zaken en het is ook hun verantwoordelijkheid welke concrete zaken worden uitgekozen voor de inloopkamer. Het is ook aan de teamvoorzitter daarover overleg te voeren met de zaaksrechter op locatie, als dat overleg nodig is. Het ligt niet voor de hand dat individuele rechters of secretarissen zelf dergelijke afspraken maken met de inloopkamer, omdat de teamvoorzitters dan het overzicht niet kunnen behouden, terwijl er dan ook geen regie is op het kiezen van de meest daarvoor in aanmerking komende dossiers.

De fysieke dossierstroom loopt ook langs de teamvoorzitters. Dat bevordert het overzicht, want zij weten dan wanneer er een stapel de deur uitgaat of binnenkomt. Natuurlijk wordt elk dossier dat terugkomt van de inloopkamer door de teamvoorzitter verder doorgegeven aan de lokaal eventueel betrokken collega en anders aan de griffie.

Kortom, op locatie heeft de teamvoorzitter de regie over het aanbieden van de zaken. Het overnemen door de inloopkamer van door de teamvoorzitter aangeboden zaken, vindt niet zonder meer plaats. Veel zal afhangen van de omvang van het werk dat op dat moment al bij de inloopkamer ligt en van de aard en complexiteit van de zaak. Er zullen mogelijk zaken zijn die de inloopkamer (in de eerste tijd) nog niet kan afdoen. Dat kan alleen door de inloopkamer worden beoordeeld. Het aanbieden van zaken is dus aan de teamvoorzitters, maar het aanvaarden daarvan is aan de inloopkamer. In de praktijk zal dit steeds in overleg gaan.

Duidelijk is dat het dossier zich bij de samenwerking óf bij de inloopkamer bevindt óf (nog of weer) op de locatie van de rechtbank in kwestie. De verantwoordelijkheid voor de logistiek hangt samen met de plaats waar het dossier zich bevindt: is dat op locatie, dan ligt die verantwoordelijkheid daar, is het dossier bij de inloopkamer dan ligt dit verantwoordelijkheid voor de logistiek bij de inloopkamer. Dit betekent dat de locatie in kwestie verantwoordelijk is voor de administratieve afhandeling van het dossier door haar eigen griffie, nadat het dossier (met een uitspraak) retour is gestuurd door de inloopkamer. De verantwoordelijkheid voor de verplaatsing van de dossiers tussen locatie en inloopkamer ligt bij de locatie, in de gevallen dat daarvoor gebruik wordt gemaakt van de bodedienst van (de locatie van) de rechtbank in kwestie.

Opgemerkt zij dat de inloopkamer geen andere eisen aan het dossier stelt dan op de locatie gebeurt. Dus als op locatie bijvoorbeeld alleen met zittingsaantekeningen wordt gewerkt, doet de inloopkamer dat ook. Maar als het dossier niet compleet (b)lijkt, zal daarover contact worden gezocht met de locatie (al dan niet via de teamvoorzitter).

De verantwoordelijkheid voor de logistiek is nog wat anders dan de verantwoordelijkheid voor tijdige afdoening. Die ligt formeel bij de zaaksrechter. Als een gebonden zaak bij de inloopkamer is voor het schrijven van een concept, draagt de lokale zaaksrechter dus formeel de verantwoordelijkheid voor een voldoende vlotte voortgang. Dit is dezelfde verantwoordelijkheid die een zaaksrechter draagt voor de voortgang van de zaak als een juridisch medewerker (op de locatie zelf) het concept van het vonnis schrijft.

Bij de overheveling van dossiers zal de inloopkamer een indicatie geven over de termijn waarop een conceptuitspraak is te verwachten. Als de overheveling (voor het maken van een vonnis) gebeurt na een zitting waarbij een secretaris uit de inloopkamer griffier was, is vooraf al afgesproken op welke termijn een vonnis is te verwachten en kan die termijn op de zitting worden meegedeeld. Het streven is dat de inloopkamer niet méér dossiers tot zich neemt (ongebonden of gebonden, met of

zonder voorafgaande digitale zittingsondersteuning door een secretaris van de inloopkamer) dan zij kan afmaken binnen de landelijk geldende vonnistermijnen.

De inloopkamer let natuurlijk op de eigen voortgang bij het afronden van concepten. De inloopkamer meldt zich als er onverhoopt vertraging optreedt ten opzichte van de toegezegde streeftermijn. Ook de zaaksrechter kan en zal zich bij de inloopkamer melden met zorg over de voortgang, al dan niet via de teamvoorzitter (dat moet nog uitgedacht worden). Kortom, er zal contact zijn als de vlotheid te wensen overlaat, waarbij ook de leiding van de civiele inloopkamer en/of de lokale teamvoorzitter betrokken kan worden om de vaart er alsnog in te krijgen.

Samenwerking in en over gebonden zaken gaat de zaaksrechters of anderen die op de locatie bij het dossier inhoudelijk betrokken zijn

Na de start van de inloopkamer zal zich zeer waarschijnlijk een bepaalde werkwijze verder uitkristalliseren. Die kan dan worden opgenomen in een werkprocesbeschrijving annex een overzicht van taken en bevoegdheden. Maar de samenwerking met de zittingsrechters of anderen die op locatie bij de inhoud van het dossier betrokken zijn, heeft in de kern de volgende vormen.

- a. Ongebonden zaken die leiden tot een eindvonnis of een tussenvonnis met schriftelijke voortzetting van de procedure worden door de inloopkamer afgedaan, zonder dat daarbij nog een lokale rechter hoeft te worden ingeschakeld.
- b. Zodra duidelijk wordt dat in een ongebonden zaak (die aan de inloopkamer is gegeven) een zitting nodig is, wordt contact gezocht door de inloopkamer met de teamvoorzitter om de zaak aan een lokale rechter toe te delen. De secretaris van de inloopkamer die het concept in deze zaak schrijft, zoekt daarna contact met de lokale rechter om de richting van de uitkomst door te nemen. Het concept wordt geschreven met inachtneming van wat er in dat contact is besproken. Het gaat er natuurlijk om dat de rechter met de richting van de uitspraak en met de uitspraak zelf goed 'uit de voeten kan' op de zitting.
- c. Bij gebonden zaken waarin de digitale of hybride zitting is ondersteund door een secretaris uit de inloopkamer zal die secretaris het vonnis schrijven na een raadkamer met de lokale rechter.
- d. Bij gebonden zaken waarin de inloopkamer nog geen rol speelde (bijvoorbeeld na een eerder inhoudelijk tussenvonnis dat is geschreven zonder inschakeling van de inloopkamer of bijvoorbeeld na een zitting met een lokale medewerker als griffier) ligt de volgende werkwijze voor de hand.

De lokale collega die met de zaak bezig is geweest (rechter en/of secretaris) zal een visie hebben hoe het verder moet in die zaak, dus wat de strekking van een vonnis zal moeten zijn. Het dossier wordt naar de inloopkamer gestuurd met daarbij een korte instructie van de collega in kwestie (denk aan maximaal één pagina, meestal veel minder). In de inloopkamer wordt eerst het dossier gelezen. Is de instructie bij het dossier duidelijk, dan wordt dienovereenkomstig een concept geschreven. Zijn er onduidelijkheden, dan wordt contact gezocht met de lokale collega. In de praktijk ontstaat dan een soort miniraadkamer per telefoon of videoverbinding, waarna het haast altijd mogelijk is vlot het concept te schrijven, zo heeft de ervaring geleerd met een inloopkamer in de Rechtbank Midden-Nederland. De inhoud van dat concept zal geen verrassing zijn voor de rechter op de locatie, want het concept zal liggen in het verlengde van óf een duidelijke instructie óf een nader overleg.

Contacten over de inhoud van de zaak vinden vanzelfsprekend niet plaats met de teamvoorzitters. Dat is niet hun (rechterlijke) verantwoordelijkheid, terwijl zij de inhoud van de meeste zaken helemaal niet kennen. Zie over de contacten over vertraging bij de inloopkamer bij het schrijven van een conceptuitspraak de laatste alinea onder het vorige cursieve kopje (*Afspraken met de teamvoorzitters of een van hen*). De zaaksrechter draagt hier de eindverantwoordelijkheid en is daarom ook bij die contacten betrokken.

Het spreekt vanzelf dat wat staat beschreven over contacten in gebonden zaken met de zaaks- of zittingsrechter op locatie moet worden begrepen in de sleutel van het gegeven dat deze rechter eindverantwoordelijk is voor de kwaliteit van het uit te spreken vonnis. Dan moet die rechter dus in de positie gebracht worden, dat deze de eindverantwoordelijkheid kan nemen. Dat doet er niet aan af dat juist en als eerste de inloopkamer zelf de verantwoording draagt dat het aan te leveren concept in gebonden zaken van voldoende kwaliteit is. En trouwens ook dat vonnissen (in ongebonden zaken) die zij aflevert voldoende kwaliteit hebben. Zie daarover de tekst onder het volgende kopje.

Kwaliteit, efficiency en samenstelling van de inloopkamer

De inloopkamer bestaat uit een kern van zeer ervaren rechters en secretarissen, die allemaal ook opleidings- en begeleidingservaring hebben. Zij worden gedetacheerd uit de gerechten. De rest van de inloopkamer wordt gevormd door nieuw geworven secretarissen (die in principe nu nog niet in de Rechtspraak werken). De verhouding van de kern met de nieuwe mensen is ongeveer 1:3. Het zal even duren voordat de inloopkamer volledig is bezet, maar de ervaren kern kan op vrij korte termijn van start, mits een beperkt aantal rechtbanken iemand uit hun midden wil 'afstaan'. De verwachting is dat nieuw te werven mensen na een aantal jaren interessant zijn voor de gerechten (als secretaris) en voor de advocatuur (als advocaat-stagiaire).

De nieuw te werven mensen krijgen een tijdelijk contract van een aantal jaren. Zij worden door de ervaren kern in de inloopkamer opgeleid en begeleid. Dit gaat op basis van een nader uit te werken opleidingstraject, waar nodig specifiek toegesneden op de medewerker in kwestie. Met de SSR worden als onderdeel van dat traject afspraken gemaakt om maatwerk te leveren in cursussen. Dat maatwerk zit niet zozeer in de pakketten, want het zal gaan om de basiscursussen voor civilisten. Het zit in de timing ervan. De nieuwe mensen in de inloopkamer moeten op het goede moment naar een cursus kunnen, niet te vroeg en niet te laat.

De samenwerking met de inloopkamer is uitsluitend vruchtbaar als zij voldoende kwaliteit kan leveren. Onvoldoende kwaliteit in vonnissen straalt negatief af op het gerecht in kwestie en de hele (civiele) rechtspraak. Bij gebonden zaken leveren concepten van onvoldoende kwaliteit onnodig werk op voor de collega's op de locaties (om een en ander te verbeteren) en zal een gebrek aan voldoende kwaliteit ertoe leiden dat zaken niet meer aan de inloopkamer worden aangeboden. De bezetting van de inloopkamer moet de waarborg zijn voor een voldoende kwaliteit. De inloopkamer werkt met het vier-ogen-principe. De concipiënt wordt in een bij opleiding gebruikelijke 1-op-1 verhouding begeleid bij het analyseren van de zaak en het schrijven van het concept. Een concept gaat pas daarna de deur uit. Het is dus tot stand gekomen door deze samenwerking tussen twee mensen, van wie er een tot de ervaren kern behoort. Dat geldt ook bij gebonden zaken. Dat zou vertrouwen moeten geven aan de rechter op de locatie: zij/hij is de derde die het concept leest/beoordeelt. De afstemming vooraf – zie hierboven – zal daaraan ook bijdragen.

Ervan uitgaande dat steeds (of toch in verreweg de meeste gevallen) sprake is van concepten van voldoende kwaliteit, kan ook de afspraak gemaakt worden dat het concept in gebonden zaken wordt

afgemaakt door de rechter bij het gerecht in kwestie. Meestal zal er dan niet veel meer hoeven te gebeuren om tot een definitieve vorm van het concept te komen en dan is het veel efficiënter als het dossier en het concept niet meer heen en weer gaan. Ook in het soms voorkomend geval dat de rechter op locatie de stijl van het concept zodanig vindt dat zij/hij het wil 'ombouwen' doet deze rechter dat zelf. Kortom, concepten van de inloopkamer gaan niet retour. Vanzelfsprekend wordt terug gemeld als een concept van de inloopkamer onder de maat is.

Is het efficiënt om zo te werken? Hierdoor zijn immers drie mensen bij een dossier betrokken: de rechter op de locatie, de concipiënt in de inloopkamer en de begeleider in de inloopkamer van die concipiënt. Als het dossier volledig op de locatie zou worden afgehandeld, zou het om niet meer dan twee mensen gaan.

Dit is allemaal waar, maar de civiele inloopkamer is een onderdeel van het programma dat zich richt op de verkorting van de doorlooptijden. Dát is de focus. Zaken zullen aan de inloopkamer worden aangeboden als op de locatie een vlotte afwerking niet mogelijk is. De inloopkamer zal die zaken overnemen, als zij die vlotte afwerking wel kan bewerkstelligen. De inloopkamer is dus effectief en dáár gaat het om.

5. Zittingswerkzaamheden door rechters vanuit de inloopkamer

Ook op het civiele werkgebied wordt zo mogelijk een 'zittingspoot' van de inloopkamer ingericht. Dan gaan rechters die aan de inloopkamer zijn verbonden ook zittingen doen voor het gerecht in kwestie. Daarbij kan gedacht worden aan de rechters die behoren tot de vaste kern van de inloopkamer (als de begeleiding van de nieuwe secretarissen wat minder intensief wordt), aan vroeg-gepensioneerden of anderen met voldoende zittingservaring (zie hierboven) die bereid zijn dit werk via de inloopkamer nog een tijd te doen en aan collega's die zich alleen voor zittingen een tijd aan de inloopkamer verbinden om elders zittingen te doen. Dit laatste zal waarschijnlijk pas kunnen als het gerecht in kwestie de grootste achterstanden heeft overwonnen.

Onderzocht moet worden of het mogelijk is om een pool van rechters te vormen die bereid en in staat zijn om over grotere afstanden te reizen om fysieke zittingen te doen, of die bereid en in staat zijn tot digitale zittingen voor ook andere rechtbanken dan hun eigen rechtbank. Als dat het geval is, zouden deze rechters aan de inloopkamer verbonden kunnen worden. Als dat niet het geval is, kan mogelijk beter gekozen worden om deze rechters lokaal in te zetten, in een samenwerking met de rechtbank in kwestie.

Op termijn zouden de zittingswerkzaamheden, als daaraan dan nog behoefte is, ook kunnen worden gedaan door nu nog te werven en op te leiden rechters. Dit is een kwestie van een langere adem, maar het wegwerken van de in 2020 opgelopen zittingsachterstand zou zomaar meerdere jaren kunnen duren (zie hierboven).

6. Financiën

Een generiek af te spreken percentage met zo weinig mogelijk varianten

Het werk dat de inloopkamer voor een gerecht verricht moet worden afgerekend. Een bepaald percentage van de Lamicie-zaaksvergoeding is voor de inloopkamer. Dat percentage moet generiek worden afgesproken en gelden voor alle rechten.

De praktijk zal leren dat de inloopkamer zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend zal bezighouden met dagvaardingszaken op tegenspraak bij handel en kanton. Dat zijn de Lamicie-categorieën 102 en 103 bij handelszaken en de Lamicie-categorieën 101 (arbeid), 102 en 103 bij kantonzaken. Mogelijk komen daar af en toe zaken bij uit categorie 106, in het bijzonder verzoekschriften op tegenspraak.

De drie Lamicie-categorieën 101 (bij kanton) en 102 (bij handel en kanton)

De praktijk leert dat de behandeling van zaken in de categorieën 102 (bij handel en bij kanton) langs een van de volgende twee varianten loopt.

1. Er wordt na de procesinleiding en het verweerschrift (onder het oude recht: na dagvaarding en conclusie van antwoord) een mondelinge behandeling gehouden (onder het oude recht: een comparitie van partijen) gehouden. Dan volgt een inhoudelijk vonnis.²
2. Na het verweerschrift wordt de mondelinge behandeling achterwege gelaten. Onder het procesrecht dat van kracht was tot 1 januari 2020 volgde dan een conclusie van repliek en een conclusie van dupliek. Die keuze wordt ook nu nog gemaakt, met name in zaken met een kleiner financieel belang. Een feit is dat lang niet alle rechtbanken een bezetting hebben die het mogelijk maakt in elk dossier van de genoemde Lamicie-categorieën een zitting te houden.

De behandeling in Lamicie-categorie 101 is vrijwel altijd die welke staat bij punt 1 hierboven. In arbeidszaken is een mondelinge behandeling dus standaard.

Voorgesteld wordt te werken met een procentuele verdeling van de Lamicie-vergoeding per product. Als de behandeling van de zaak verloopt op de manier van variant 1 verdelen de inloopkamer en het gerecht dat de zaak aanlevert de Lamicie-vergoeding per product 50%-50%. Als de behandeling van de zaak verloopt op de manier van variant 2 is de verdeling per product 90% voor de inloopkamer en 10% voor het gerecht dat de zaak aanlevert.

De toelichting is als volgt. Het verdient de voorkeur om in het systeem van verdeling niet fijnmazig te onderscheiden tussen allerlei denkbare varianten. Dat vergt veel administratie en rekenwerk, terwijl de praktijk te zien geeft dat binnen dezelfde Lamicie-categorie in het ene dossier meer tijd gaat zitten in de mondelinge behandeling en in het andere dossier meer tijd gaat zitten in het schrijven van het vonnis. De wet van de grote getallen zal ertoe leiden dat deze verschillen min of meer tegen elkaar wegvallen.

Het meeste werk in een dossier gaat zitten in de voorbereiding van de zitting, de zitting zelf en het schrijven van de uitspraak. Als de inloopkamer na de zitting wordt ingeschakeld (variant 1), zullen andere collega's (namelijk de concipiënt die bij de inloopkamer werkt en degene die in de inloopkamer die het concept nakijkt voor het wordt gestuurd naar de rechtbank in kwestie) zich ook in het dossier moeten inlezen.³ Dat is ongeveer evenveel werk als dat van de rechter die de zitting voorbereidt. De tijd van de zitting en de tijd van het schrijven van de uitspraak is in de lichtere zaken ongeveer gelijk. In de zwaardere zaken duurt het schrijven meestal langer dan de zitting heeft geduurd. Het vonnis schrijven kost de inloopkamer dan dus meer tijd dan de zittingstijd op de rechtbank. De administratieve begeleiding van de zaak op de rechtbank is daarentegen weer intensiever dan de administratieve werkzaamheden van de inloopkamer zijn. Over alle dossiers in de

---

² De vorm waarin onder het huidige procesrecht wordt bepaald dat er een mondelinge behandeling komt, is vrij. Als rechtbanken ervoor kiezen om dit te bepalen in de vorm van een vonnis, zoals onder het procesrecht dat van kracht was tot 1 januari 2020 (het comparitievonnissen), is dit vonnis grotendeels standaard, bij sommige rechtbanken gecombineerd met zaakspecifieke instructies. Inhoudelijke beslissingen worden in dat vonnis niet genomen. Vanzelfsprekend niet, want partijen moeten nog gehoord worden op de mondelinge behandeling.

³ Dit is vanzelfsprekend minder efficiënt dan als de zittingsrechter op de locatie de uitspraak zelf zou schrijven, maar die geringere efficiëntie is onvermijdelijk, want die zittingsrechter komt aan het op korte termijn schrijven van die uitspraak blijkbaar niet toe (extra zittingen). De doorlooptijd terugdringen verdient dan de voorkeur boven (in bestede werkuren) efficiëntie, maar (in kalendertijd) trage afhandeling.

genoemde Lamicie-categorieën is bij variant 1 een verdeling van 50% van de Lamicie-opbrengst daarom redelijk.

Het voorstel is om deze verdeling ook toe te passen als de inloopkamer tot een tussenvonnis komt, waarna partijen nog een akte nemen, waarna de inloopkamer een volgend vonnis maakt. Meestal, zo leert de praktijk, zal dat een eindvonnis zijn. Zolang het gaat om een schriftelijke voortzetting van de procedure blijft een zaak in dezelfde Lamicie-categorie. Als een dossier vraagt om deze behandeling (tussenvonnis, schriftelijke voortzetting, eindvonnis) is dat meer werk voor de inloopkamer, maar het gaat om een minderheid van de dossiers in deze Lamicie-categorieën, terwijl het volgende (eind)vonnis in zulke dossiers doorgaans relatief niet veel tijd kost.

Als sprake is van variant 2 dan is er geen zitting geweest. De rechtbank heeft dan alleen administratieve begeleiding en regie gevoerd (de rolregie) tijdens de opbouw van het dossier door partijen. Al het inhoudelijke, juridische werk wordt dan gedaan door de inloopkamer. Deze variant is gelijk aan die in de zogenaamde Dexia-zaken, waarbij de rechtbank in kwestie de dossieropbouw op de rol administratief begeleidt en regisseert, waarna de opnieuw ingerichte 'Dexia-kamer' (bij de Rechtbank Amsterdam) het dossier overneemt om er een vonnis in te schrijven. Dat vonnis wordt dan uitgesproken door de rechtbank waar de zaak eerst al liep, waardoor die rechtbank de administratieve afhandeling heeft. Over deze aanpak van de 'Dexia-zaken' is de landelijke afspraak gemaakt dat de Lamicie-vergoeding voor elk product voor 90% is voor de 'Dexia-kamer' en voor 10% voor het gerecht waar het dossier loopt. Omdat variant 2 hier sprekend op lijkt, wordt dezelfde procentuele verdeling voorgesteld.

De twee Lamicie-categorieën 103 (bij handel en kanton)

Dan blijft nog over de verdeling van de Lamicie-opbrengst in de categorieën 103 (handel en kanton). Die categorieën horen bij zaken met een ingewikkelder procesverloop. Het gaat om zaken waarin sprake is van een getuigenverhoor, een deskundigenbericht en/of een pleidooi. Hierna zullen deze drie varianten worden besproken, maar het voorstel is om daartussen helemaal geen onderscheid te maken en hier in alle gevallen 50-50 af te rekenen. Daarvoor zijn twee argumenten. Het eerste argument is dat het hier gaat om een kleine minderheid van alle zaken. Deze categorie heeft dus ook een minder grote invloed op de inkomsten. Het tweede argument is dat binnen deze Lamicie-categorie 103 de inspanning de ene keer bij de rechtbank in kwestie uitkomt (namelijk bij getuigenverhoor) en de andere keer bij de inloopkamer (namelijk bij deskundigenberichten), terwijl een pleidooi nog maar heel weinig voorkomt en dan de reguliere mondelinge behandeling vervangt (vergelijk de eerste variant in Lamicie-categorie 102), reden om ook hier weer aan een 50-50-verdeling te denken.

De zaken met een getuigenverhoor

Uitgangspunt is dat de inloopkamer ook het vonnis maakt ná het getuigenverhoor. De praktijk met achterstandsprojecten op locatie is dat de concipiënt (in de inloopkamer) van het vonnis met de bewijsopdracht daardoor goed thuis is geraakt in het dossier en het weinig extra moeite kost om het vonnis met de bewijswaardering vervolgens te schrijven, inclusief eventuele andere aspecten van de zaak, zoals de beoordeling van de schadeomvang (als het bewijs bijvoorbeeld over de aansprakelijkheidsvraag ging). In de meeste gevallen is een korte aanwijzing van de zittingsrechter over het al dan niet geleverd zijn van het bewijs voldoende om een afgewogen bewijswaardering te kunnen schrijven. Per zaak zal de inspanning om het dossier tot een eindvonnis te brengen verschillen. De ene keer hoeft de rechtbank in kwestie maar één getuige te horen, de andere keer misschien zes. De ene keer is de inloopkamer snel klaar met een simpele bewijswaardering, de andere keer zal de bewijswaardering complexer zijn en/of zal er nog veel werk zitten in het vervolg van de zaak (de beoordeling van de schadeomvang). Mogelijk middelt dit niet helemaal uit en is de

oorspronkelijke rechtbank de meeste tijd bezig met de behandeling van de zaak vanaf het vonnis (van de inloopkamer) met de bewijsopdracht. Maar het gaat om relatief weinig zaken, dus een verdeling van de Lamicie-opbrengst volgens andere percentages maakt op het grotere geheel weinig uit. Daar komt bij dat het meeste werk in zaken met een deskundigenbericht (zelfde categorie 103) voor de inloopkamer is.

Zaken met een deskundigenbericht

De tweede soort zaken in categorie 103 betreft die waarin deskundigenberichten zijn gelast. Daarmee zijn drie vonnissen gemoeid. Het vonnis waarin het voornemen van een deskundigenbericht wordt aangekondigd (partijen mogen zich daarover uitlaten), het vonnis waarin de deskundige wordt benoemd en het vonnis waarin het deskundigenbericht wordt betrokken bij het oordeel over de zaak. De gedachte is dat, als de inloopkamer uitkomt bij het oordeel dat een deskundigenbericht nodig is, zij ook alle conceptvonnissen schrijft. De rechtbank in kwestie heeft de administratieve begeleiding in handen van de totstandkoming van het deskundigenbericht. Het meeste (en duurste) werk ligt in zulke zaken dus bij de inloopkamer. Ook deze zaken komen weinig voor, minder nog dan getuigenverhoren. Het voorstel is daarom hier niet een afzonderlijke verdeelsleutel af te spreken, maar deze dossiers mee te nemen in de algemene afspraak de Lamicie-opbrengst 50-50 te verdelen bij alle zaken in categorie 103.

Zaken met een pleidooi

Dan is er nog de derde soort zaken in categorie 103: de zaken met een pleidooi. Dit pleidooi komt nog maar weinig voor, omdat de meeste zaken een mondelinge behandeling kennen, waarna aan een pleidooi geen behoefte meer is, terwijl er in die gevallen ook geen recht meer bestaat op pleidooi. De ervaring leert dat in kantonzaken nooit een afzonderlijke pleitzitting wordt gehouden. Die zaken komen langs deze weg dus helemaal niet terecht in Lamicie-categorie 103. In handelszaken wordt vooral pleidooi gevraagd in de zeer complexe zaken, maar dat betekent niet dat in elke complexe zaak een pleitzitting plaatsvindt. Deze zaken worden eigenlijk altijd meervoudig behandeld, maar een meervoudige mondelinge behandeling (na procesinleiding en verweer) is in de meeste rechtbanken staande praktijk. En een dergelijke behandeling maakt een aparte pleitzitting weer overbodig, terwijl het recht daarop vervalt. Ten slotte zal het overbrengen van dergelijke dossiers naar de inloopkamer weinig voorkomen. De complexiteit maakt dat het heel bewerkelijk is om nóg iemand (in de inloopkamer) zich te laten inlezen. Als dergelijke zaken niet voldoende vlot leiden tot een vonnis van de rechtbank in kwestie, ligt het veel meer voor de hand hulp te bieden door een groter aantal doorsneezaken door de inloopkamer te laten schrijven, waardoor op de locatie ruimte ontstaat het vonnis in die complexe pleidooizaak te schrijven. Kortom, zelden zal zo'n zaak naar de inloopkamer worden overgebracht. Dan is het ook niet nodig voor dat zeldzame geval een afzonderlijke landelijke afspraak te maken hoe de Lamicie-opbrengst te verdelen. Beter kan de zeldzame zaak 'meelopen' in de 50-50-afpraak.

Lamicie-categorie 106

In deze categorie vallen zaken waarvan het onderwerp enorm kan uiteenlopen. De meeste zaken hierin zijn waarschijnlijk de ontbindingen van de arbeidsovereenkomst. De verwachting is dat zaken in Lamicie-categorie 106 weinig aan de inloopkamer worden aangeboden. Als dat toch gebeurt, ligt het voor de hand om de opbrengst te verdelen op de manier die hierboven is uitgewerkt voor Lamicie-categorie 102. De reden is dat in deze zaken óf geheel schriftelijk wordt geprocedeerd óf met één mondelinge behandeling. Dat zijn precies de varianten die ook het meest voorkomen in categorie 102.

Samenvatting van de voorstellen over de financiële verrekening per product

Voorgesteld wordt de verrekening van de Lamicie-vergoeding als volgt vorm te geven:

- In Lamicie-categorieën 101 (kanton), 102 (kanton en civiel) en 106 (kanton en civiel) worden zaken zonder zitting afgerekend op 90% voor de inloopkamer en 10% voor het gerecht in kwestie. Dit is gelijk aan de afspraak over de Dexia-kamer.
- In Lamicie-categorieën 101 (kanton), 102 (kanton en civiel) en 106 (kanton en civiel) worden zaken met een zitting (die is gedaan door het gerecht in kwestie) afgerekend op basis van 50-50.
- In alle zaken in Lamicie-categorie 103 (kanton en civiel) worden de zaken afgerekend op basis van 50-50, ongeacht of het gaat om een zaak met een deskundigenbericht, een zaak met getuigenverhoor of een zaak met pleidooi.

Wat hierboven staat over de categorieën 102 en 103 is in maart 2020 mondeling doorgenomen met het dagelijks bestuur van het LOVCK+T. Dat kon zich er op het eerste gezicht in vinden. Ook sprak deze drie dagelijks bestuurders aan dat het afrekenen niet te fijnmazig wordt gemaakt. De in de praktijk waarschijnlijk onbelangrijke Lamicie-categorie 106 is niet doorgenomen met het dagelijks bestuur van het LOVCK+T.